

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3696/2023
01.04.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић, Весне Мاستиловић, Мирјане Андријашевић и Иване Рађеновић чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Ђура Мади адвокат из ... против тужене „Железнице Србије“ а.д. Београд, чији је пуномоћник Љиљана Попадић, адвокат из ... и туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Александар Андрић, адвокат из ..., ради поништаја решења, враћања на рад и накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиле и првотужене изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 855/23 од 24.03.2023. године, у седници одржаној 01.04.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизија туженог „Железнице Србије“ а.д. и ревизија тужиле изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 855/23 од 24.03.2023. године, којом је потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 159/18 од 28.09.2022. године у ставу другом, трећем, четвртном, шестом и седмом изреке.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 855/23 од 24.03.2023. године у делу којом је потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 159/18 од 28.09.2022. године у ставу петом, осмом и деветом изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 855/23 од 24.03.2023. године у делу којом је потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 159/18 од 28.09.2022. године у ставу петом, осмом и деветом изреке.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиле, првотуженог и друготуженог за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 159/18 од 28.09.2022. године, ставом првим изреке, није дозвољено објективно преиначење тужбе као у поднеску од 27.11.2018. године. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев, па је поништено решење првотуженог број 1/2017-1962 од 17.11.2017. године којим је тужили отказан уговор о раду У-117/2003-336 од 07.02.2003. године, као незаконито. Ставом трећим изреке, обавезан је првотужени да тужили накнади штету на име изгубљене зараде за период од 26.12.2017. године до 08.04.2021. године, у укупном износу од 1.475.893,05 динара са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ од доспелости до исплате, како је то означено у том ставу изреке. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражила да се обавезе првотужени да тужилу врати на рад за период од 26.12.2017. године до 08.04.2021. године, као неоснован. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужила тражила да се обавезе друготужени да солидарно са првотуженом накнади тужили штету на име изгубљене зараде за период од 26.12.2017. године до 08.04.2021. године у укупном износу од 1.475.893,05 динара у појединачним месечним износима са законском затезном каматом како је то ближе означено у том ставу изреке. Ставом шестим изреке, обавезан је првотужени да тужили на износе из става трећег изреке за период од 26.12.2017. године до 08.04.2021. године обрачуна и уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање РФ ПИО, доприносе за здравствено осигурање РФЗО и доприносе за осигурање за случај незапослености Националној служби за запошљавање. Ставом седмим изреке, обавезан је првотужени да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 116.250,00 динара, а ставом осмим изреке, да тужила друготуженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 354.250,00 динара. Ставом деветим изреке, одбијен је захтев тужиле да се обавезе друготужени да јој солидарно са првотуженим накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 855/23 од 24.03.2023. године одбијене су као неосноване жалбе тужиле и првотуженог и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 159/18 од 28.09.2022. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила и првотужени су благовремено изјавили ревизије, тужила позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП, због погрешне примене материјалног права, а првотужени због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одговор на ревизију првотуженог поднела је тужила, а друготужени је поднео одговор на ревизију тужиле.

О ревизији тужиле године у делу којим је потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 159/18 од 28.09.2022. године у ставу четвртом изреке није било потребе да се одлучује као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. ЗПП, јер тужила ревизијом побија пресуду којом је одлучено о тужбеном захтеву за враћање тужиле на рад у ком случају је ревизија увек дозвољена, јер се ради о спору из радног односа у смислу одредбе члана 441. ЗПП.

Одлучујући о изјављеним ревизијама у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да су ревизије првотуженог и тужиле неосноване.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Пошто је у парници одлучено о законитости решења првотуженог о отказу уговора о раду тужилји, дакле у радном спору у смислу одредбе члана 441. ЗПП, то нису основани наводи у ревизији првотуженог да је суд одлучивао о захтеву који не спада у судску надлежност.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилја је била у радном односу код првотуженог на месту директора Сектора за ... када јој је 31.08.2017. године достављено обавештење о понуди за закључење анекса уговора о раду од 31.08.2017. године којим је тужилји понуђен анекс уговора о раду од 07.02.2003. године, из разлога што је против тужилје покренут кривични поступак због кривичног дела злоупотреба положаја, као и поступак због узнемиравања у смислу члана 21. Закона о раду, јер је наводно тужилја вређала достојанство запослених, изазивала страх и непријатељство. Тужилји је анексом понуђен премештај на послове ... у Сектору за ... за које се захтева иста врста и степен стручне спреме који је утврђен уговором о раду. Тужилја се није изјаснила на наведену понуду, па је првотужени позивајући се на одредбу члана 179. став 5. тачка 2. Закона о раду донео решење о отказу уговора о раду којим је тужилји отказан уговор о раду са припадајућим анексима из разлога што је одбила да закључи анекс уговора о раду у смислу члана 171. став 1. Закона о раду. У том периоду друготужени је био директор првотуженог који је у складу са својим овлашћењима донео решење о отказу уговора о раду.

Првостепени суд је стао на становиште да је било нужно, не само да запослени одбије понуду којом му је понуђено закључење анекса уговора о раду, већ да то учини из разумно неоправданог разлога. Тужилја је одбила понуду за закључење анекса из оправданог разлога, јер је била распоређена на радно место које није предвиђено систематизацијом која је требало да ступи на снагу непосредно након закључења анекса уговора о раду. Због тога је првотужени у обавези да тужилји накнади штету за период када није била у радном односу од 26.12.2017. године до 08.04.2021. године, по налазу и мишљењу судског вештака економско – финансијске струке. Обавеза је првотуженог да тужилји на утужене износе на име накнаде у висини изгубљене зараде уплати доприносе за обавезно социјално осигурање, доприносе за пензијско осигурање и осигурање за случај незапослености. Тужбени захтев којим је тужилја тражила да се обавезе првотужени да тужилју врати на рад за период од 26.12.2017. године 08.04.2021. године првостепени суд је одбио, због тога што се захтев услед незаконитог престанка радног односа може односити само на период након утврђења незаконитости одлуке на основу које је запосленом престао радни однос, а не и за период за који је постојао основ за престанак радног односа запосленог. При томе, запослени у складу са одредбом члана 191. став 1. Закона о раду има право на исплату неисплаћене зараде и уплату доприноса за период када није био у радном односу, ако се у судском поступку утврди да је запосленом незаконито престао радни однос. Друготужени није пасивно легитимисан у овој парници, с обзиром да није послодавац тужилје, већ физичко лице- директор послодавца.

Другостепени суд је прихватио правно становиште првостепеног суда и побијану пресуду у том делу потврдио.

По налажењу Врховног суда правилно су нижестепени судови применили материјално право.

Чланом 179. став 2. Закона о раду, прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца и ако одбије закључење анекса уговора о раду у смислу одредбе члана 179. став 1. -5. овог закона.

У конкретном случају тужилји је понуђен премештај на радно место ... које је систематизовано у Правилнику организацији и систематизацији послова првотуженог до 17.09.2016. године, а који је заједно са одлуком Одбора директора од 16.09.2016. године ступио на снагу 31.12.2016. године.

Правилником о организацији и систематизацији послова првотуженог од 23.08.2017. године, у оквиру Сектора за ... систематизована су радна места директора, главног координатора за заступање, главног координатора за радне односе, главног организатора за правне и опште послове, организатор за безбедност и здравље на раду, сарадник за кадровску евиденцију и сарадник за секторску документацију и административне послове, с тим да даном доношења овог Правилника престаје да важи Правилник о организацији и систематизацији послова код првотуженог („Службени гласник „Железнице Србије““, бр. 46/16... 40/17). Правилник је ступио на снагу 20.11.2017. године. Тужилји је понуђен премештај на радно место за које је у тренутку достављања понуде било очигледно да неће бити предвиђено новим Правилником о организацији и систематизацији послова код првотужене, због чега тужилжа оправдано није хтела да потпише наведени анекс уговора о раду. У моменту када је тужилји достављена понуда за закључење анекса, Одбор директора туженог је већ усвојио наведени правилник којим радно место које је понуђено тужилји није систематизовано. Како тужилји није понуђен анекс уговора о раду под измењеним условима, односно није учињена законита понуда у смислу одредбе члана 171. Закона о раду, правилно су нижестепени судови закључили да се нису стекли законски услови да непотписивањем анекса тужени донесе решење о отказу уговора о раду тужилји, на основу одредбе члана 179. став 2. тачка 5. Закона о раду, због чега је оспорено решење о отказу незаконито, па су супротни наводи у ревизији првотуженог неосновани.

Такође, нису основани наводи у ревизији првотуженог да је првотужена могла да понуди једино и искључиво закључење анекса уговора о раду на радном месту које постоји у тренутку слања понуде, односно према важећем Правилнику о систематизацији, а не према Правилнику за који није било извесно да ће ступити на снагу и производити правно дејство, с обзиром да је првотужени понудио измену уговорених услова за премештање на друге послове за које је знао да ће непосредно после потписивања анекса уговора бити укинута.

Одлучујући о захтеву за накнаду штете због незаконитог отказа и захтеву за враћање на рад правилно су нижестепени судови применили материјално право.

Одредбом члана 164. Закона о раду, прописано је да ако запослени претрпи повреду или штету на раду или у вези са радом, послодавац је дужан да му накнади штету, у складу са законом и општим актом.

Одредбом члана 191. став 1. Закона о раду прописано је да ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, на захтев запосленог, одлучиће да се запослени врати на рад, да му се исплати накнада штете и уплате припадајући доприноси за обавезно социјално осигурање за период у коме запослени није радио.

Како је тужилца претрпела штету на име изгубљене зараде првотужени је у обавези да тужиљи накнади штету за период када није била у радном односу од 26.12.2017. године до 08.04.2021. године, по налазу и мишљењу судског вештака економско – финансијске струке. Обавеза првотуженог је и да тужиљи на утужене износе на име накнаде у висини изгубљене зараде уплати доприносе за обавезно социјално осигурање, доприносе за пензијско осигурање и осигурање за случај незапослености.

Захтев тужилце за враћање на рад, као последица поништаја решења о престанку радног односа искључиво се односи на период након утврђивања незаконитости судске одлуке, а не и на период док је постојао основ за престанак радног односа запосленог. Правоснажна одлука којом је поништено решење о отказу делује уназад (*ex tunc*), па се тужилца по таквој одлуци налази у радном односу код туженог према (првобитно) закљученом уговору о раду на неодређено време. У извршењу правоснажне судске одлуке послодавац доноси одлуку којом запосленог враћа на рад, на радне задатке које је обављао пре отказа уговора о раду или на одговарајуће радно место у ком случају закључује анекс уговора о раду, а не нови уговор о раду.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка којом је обавезан првотужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 116.250,00 динара, јер је донета на основу члана 153. и 154. ЗПП.

Са изнетих разлога одбијене су као неосноване ревизије тужилце и првотуженог изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 855/23 од 24.03.2023. године којом је потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 159/18 од 28.09.2022. године у ставу другом, трећем, четвртном, шестом и седмом изреке, и одлучено као у ставу првом и другом изреке на основу члана 414. став1. ЗПП.

Одлучујући о посебној ревизији тужилце изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 855/23 од 24.03.2023. године у делу којом је потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 159/18 од 28.09.2022. године у ставу петом, осмом и деветом изреке, Врховни суд је нашао да не постоје разлози из члана 404. ЗПП, да би се дозволило одлучивање о посебној ревизији, јер разлози ревизије не указују на потребу да размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности

грађана, нити у циљу уједначавања судске праксе или ради новог тумачења права, па је на основу одредбе члана 404. став 2. ЗПП, одлучено као у ставу трећем изреке.

О захтеву тужиле за обавезе друготужени да солидарно са првотуженом накнади тужилји штету на име изгубљене зараде за период од 26.12.2017. године до 08.04.2021. године у укупном износу од 1.475.893,05 динара одлучено је уз примену материјалног права која не одступа од праксе изражене у одлукама Врховног суда у којима је одлучено о захтевима са чињеничним стањем као у овој правној ствари, с обзиром на недостатак пасивне легитимације на страни овог туженог, као директора правног лица- првотуженог.

Испитујући дозвољеност ревизије на основу одредбе члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија тужиле није дозвољена.

Чланом 403. став 3. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена у имовинско правним спровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе. На основу одредбе члана 28. став 1. Закона о парничном поступку, када је за утврђивање стварне надлежности, права на изјављивање ревизије, и у другим случајевима предвиђеним у овом закону меродавна вредност предмета спора, као вредност предмета спора узима се само вредност главног захтева док, су у смислу става 2. те одредбе Закона, камата, уговорна казна и остала споредна тражења, као и парнични трошкови, не узимају у обзир ако не чине главни захтев.

Имајући у виду да захтев за накнаду штете имовинскоправни спор у ком вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе, следи да ревизија првотуженог није дозвољена на основу одредбе члана 403. став 3. ЗПП.

Тужба ради накнаде штете поднета је 17.01.2018 године а вредност побијаног дела захтева за накнаду на име изгубљене зараде је 1.475.893,05 динара, који износ не прелази динарску противвредност 40.000 евра на дан подношења тужбе, то је сходно члану 410. став 2. тачка 5. у вези са чланом 413. ЗПП Врховни суд оценио да ревизија није дозвољена, сагласно чему је донета одлука садржана у трећем ставу изреке.

Тужилја је ревизију изјавила и против дела одлуке другостепеног суда којим је одлучено о трошковима парничног поступка, дакле против решења којим је одлучено о споредном тражењу тужиоца које не чини његов главни захтев, па је ревизија недозвољена.

О захтеву тужиле и друготуженог за накнаду трошкова ревизијског поступка и то на име накнаде за одговор на ревизију, овај суд налази да нису били нужни у смислу одредбе члана 153. ЗПП, због чега је одлучио као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа- судија
Бранка Дражић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић